

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 17 (60)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК 37

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. пр.:наук. зап. Рівнен. держ. гуман. ун-ту. Вип. 17 (60) / Рівнен. держ. гуман. ун-т; [редкол.: В.В.Вербець, М.С.Янцур, І.Д.Бех та ін.]. — Рівне: РДГУ, 2017. — 332 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем гуманітарної парадигми сучасної освіти, дидактики новітньої школи, соціалізації та ресоціалізації в освітньому просторі, компетентнісної підготовки педагога та використання інноваційних освітніх технологій у дошкільній, загальноосвітній, професійній і вищій освіті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів, вчителів, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних, загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романишина Наталія Василівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 29.06.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

УДК: 373. 5. 016: 613 (07)

О.А. ШЕВЧУК

ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОГО СВИТОГЛЯДУ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЩОДО УСВІДОМЛЕННЯ СУТНОСТІ ДОРОСЛОГО ЖИТТЯ

У статті визначено рівень обізнаності старшокласників ЗНЗ щодо питань планування сім'ї, наявності відповідальності за власні вчинки. Виявлено рівень готовності старшокласників до переходу у доросле життя. Перевірено наявний показник сформованості валеологічного світогляду старшокласників щодо власної оцінки необхідності ведення здорового, безпечного життя та проаналізовано рівень валеологічних знань про сутність дорослого життя.

Ключові слова: валеологічний світогляд, старшокласники, доросле життя, планування сім'ї.

Найцінніше, що має людина – її життя. Поява на світ дитини – феноменальне явище. Кожен період нашого життя – неповторний і швидкоплинний. Прожити власне життя потрібно розумно, щоб не жалкувати про скоєні помилки. Але в підлітковому віці досить важко зробити правильний вибір, якщо поряд стільки різних спокус, та ще й хочеться як найшвидше стати дорослою людиною. Тому неповнолітні матері, незапланована вагітність, що закінчується абортми, ІПСШ (інфекції, що передаються статевим шляхом), ВІЛ/СНІД тощо – явище, що вже 15 років поспіль не перестає бути актуальним як у світі, так і в Україні. Згідно з даними Державного комітету статистики МОЗ України, дівчата 15-17 р. народили 8202 дитини (2011 р.). Зареєстровано 498975 дітей до 1-го року (січень 2012 р.). Кожна 60-та дитина була народжена неповнолітньою матір'ю. Коефіцієнт народжуваності у підлітків 15-18 р. становив 27,0 % (2013 р.), зроблено понад 300 легальних абортів (переривань незапланованої вагітності). Щорічно близько 100 дівчат до 14 років. роблять аборти. Зі 100 вагітних підлітків народили лише 15 (2015 р.). 3 тис. малюків із 397 тис. були народжені неповнолітніми матерями до 16 років (2016 р.).

За оцінками експертів UNAIDS, в Україні з ВІЛ-інфекцією живе близько 290 тис. осіб. 1.01.2016 р. на обліку в Україні перебувало 126 604 ВІЛ-позитивних пацієнтів. За даними Українського центру контролю за соціально небезпечними захворюваннями МОЗ України, з 2013 р. зростає поширеність ВІЛ-інфекції/СНІДу серед молоді. У 2015 р. показник ВІЛ-інфекції серед підлітків 15-17 р. становив 32,6 проти 31,4 у 2014 р., а показник СНІДу (2015 р.) становив 10,5, у 2014 р. – 8,9, у 2013 р. – 6,5 на 100 тис. населення відповідного віку. Згідно даних Державної установи «Центр громадського здоров'я МОЗ України» (квітень 2017 р.) є 6049 ВІЛ-інфікованих, що на 15,4 % більше ніж у 2016 р., у 2015 р. інфікованих матерів 15-17 р. було 0,61 %. Шляхом передачі ВІЛ-інфекції був статевої у 54 %, від ВІЛ-інфікованої матері до дитини – 7 %.

Продовжують своє поширення ІПСШ (інфекції, що передаються статевим шляхом): захворюваність на трихомоніаз – 93,0 на 100 тис. дівчат 15-17 років, уrogenітальний мікоплазмоз – 39,29, хламідіоз – 27,07, гонококову інфекцію – 8,25, сифіліс – 4,57 (2015 р.).

Дослідженням культури здоров'я старшокласників займалися сучасні валеологи М. Гончаренко, О. Кабацька, С. Кириленко, О. Шевчук та інші. Багато уваги приділяли проблемам виховання здорової молоді через освіту та репродуктивної культури особистості стародавні та сучасні медики й педагоги А. Авіценна, Г. Апанасенко, Т. Бойченко, Н. Бучак, С. Кучерук, С. Лукашук-Федик, М. Макогончук, М. Пирогов, В. Сухомлинський та інші [1-8].

Мета статті полягає у виявленні, обґрунтуванні й перевірці рівня сформованості валеологічного світогляду старших підлітків 11-х класів ЗНЗ, котрі стоять на порозі дорослого життя і мають оперувати відповідними знаннями про нього. Проаналізувати необхідність формування системи знань старшокласників щодо їхньої обізнаності про відповідальне ставлення до власного життя та життя інших людей.

Людина – творець свого життя, яке є феноменальним явищем. Яким буде життя залежить від вольових якостей, характеру, знань, глибини розуміння сенсу життя, цілей, ідеалів людини. Якщо у нас сформований валеологічний світогляд, тим швидше ми зможемо вплинути на своє життя позитивно: визначити його мету, пізнавати закони природи, суспільства, досвід інших людей і не повторювати чужих помилок. Наприклад, наслідок сексуального безкультур'я – аборт, ІПСШ, СНІД, смерть. Отже, людина має вирішувати, для чого вона живе в цьому світі: як сприймає і розуміє життя, чого від нього очікує, на що сподівається. Тому не потрібно чекати від життя занадто багато. Тоді можна буде уникнути розчарувань. Потрібно радіти, що живемо, намагатися не лише дати життя майбутньому поколінню, але й продовжити, зберегти власне, виявити активну, свідому життєву позицію, обрати здоровий спосіб життя [5, 181-189; 7, 5-10, 67-75].

Підлітковий вік (пубертат) з 10 до 16 років – пік статевого розвитку, період онтогенезу мислення, найцікавіший, непередбачуваний період життя, коли розвивається психіка, формується цілісна особистість, її внутрішній світ, світосприйняття, готовність до дорослого життя [2, 15, 20; 6; 8, 38-45].

Доросле життя – період соціалізації, коли спостерігається освоєння соціальних ролей не в ігровий, а в реальній ситуації, відбувається цивілізоване планування статевого спілкування з позиції валеологічної освіти та культури, валеологічного виховання). Отже, відбувається становлення особистості.

Молода людина, що претендує на статус дорослої, відповідає певним критеріям: має адекватну самооцінку; забезпечує себе засобами існування; самостійна у виборі способу життя; живе незалежно від батьків; фізіологічно й соціально зріла; вступає до шлюбу; народжує здорових дітей тощо [1, 10-11, 80-85; 2, 26-27; 4, 11-19, 162-164; 8, 35, 39, 55].

Якщо соціально зрілою є така людина, яка навчилася бути самостійною, передбачливою, відповідає за власні вчинки, приймає виважені рішення, уміє володіти життєвими навичками, планувати свою поведінку в різних життєвих ситуаціях, відповідально ставиться до себе та інших людей тощо, тоді вона належатиме до статусу дорослої

людини. Також ознакою дорослості є статева (фізіологічна зрілість), що не завжди є завершальною фазою сформованості особистості, яка усвідомлює сутність дорослого життя з усіма його наслідками. Наприклад, у підлітковому віці, коли відбувається процес статевого дозрівання, що супроводжується фізіологічними змінами, які спонукають хлопчиків й дівчат до статевої близькості, не виникає потреби у шлюбі та народженні дітей. Тому неповнолітні дівчата роблять аборт (переривання не запланованої вагітності), або народжують дітей, не створюючи сім'ї. Також можуть мати ІПСШ, ВІЛ-інфекцію/СНІД [4, 72-78, 90-121; 7, 19, 27-28, 72-74].

Отже, доросла людина має бути валеологічно озброєна, мати валеологічний світогляд: бачення необхідності ведення здорового, безпечного, тверезого способу життя задля щасливого довгожиттєвства та народження здорових дітей. Тобто, статеві стосунки мають відбутися між чоловіком та жінкою лише після того, як обоє пройдуть низку випробувань: душевних страждань, що пов'язані із дружніми стосунками, які переросли в закоханість й власне в кохання та любов. Уміння керувати почуттями любові й кохання без шкоди для життя та здоров'я – показник валеологічної культури людини, її репродуктивної поведінки [4, 13-19; 5, 137; 7, 57; 8, 32, 34-35].

На базі Мізоцького НВК «Школа I-II ст. – Ліцей» Рівненської області серед 11-х класів ми провели тестування «Готовність до дорослого життя» (на 21 запитання). На їхню думку, вони цілком дорослі люди й не хочуть визнавати, що ще діти. Ми запропонували підліткам відповісти на запитання тесту «Чи ведете ви здоровий спосіб життя?» (на 9 запитань). Ми виявили, що 22 % підлітків 11-А К. к. (контрольний клас) і 30 % 11-Б Е. к. (експериментальний клас) ведуть здоровий спосіб життя (ЗСЖ). Отже, у старшокласників є резерви для підвищення продуктивності за рахунок більш розумної організації ритму їхньої роботи залежно від особливостей організму.

Також ми провели тестування «Визначення ієрархії цінностей» (17 запитань), де старшокласники мали ранжувати відповіді в порядку значимості основних цінностей до 5-ти. Учні 11-А К. к. ранжували такі цінності: 1) розум і знання; 2) кохання; 3) відповідальність за власне здоров'я; 4) наполегливу працю; 5) дружбу. Учні 11-Б Е. к. ранжували такі цінності: 1) дружбу; 2) кохання; 3) розум і знання; 4) наполегливу працю; 5) відповідальність за власне здоров'я.

Через 2 місяці у ліцеї було проведено день здоров'я й відібрані найкращі роботи серед учнів 11-х класів про майбутнє доросле життя (малюнки, твори, кросворди, сканворди), що сприяло виявленню їхньої валеологічної свідомості, усвідомлення старшокласниками сутності дорослого життя й вміння його розумно вести. Ще через 1 місяць був проведений для учнів 11-Б Е. к. виховний захід на тему «Сексуальне виховання підлітків», що містив інформацію про ознаки готовності до дорослого життя, репродуктивне здоров'я, статеве життя і наслідки його раннього початку, найкращі людські почуття (дружба, кохання, закоханість, любов) і їхню взаємозалежність й важливість у житті кожного. Також було проведено тестування «Чи здорові ви духовно?». Через наступні 3 місяці було проведено повторне тестування серед учнів 11-х класів. Старшокласники 11-Б Е. к. виявили на 19 % вищий рівень валеологічних знань, ніж першого разу.

Ми розробили рекомендації-поради для вчителів ліцею та пам'ятку для старшокласників і їхніх батьків «Формування валеологічного світогляду щодо культури статевої стосунків та усвідомлення необхідності ведення здорового, безпечного способу життя» щодо формування системи валеологічних знань про складності дорослого життя, відповідальне ставлення до власного життя та життя інших людей.

Результати дослідницької роботи використовувалися під час виховної роботи ЗНЗ та на уроках основ медичних знань, захисту Вітчизни, біології та основ здоров'я серед учнів 9-11-х класів.

Після реалізації ряду вище означених валеологічних заходів у процесі навчально-виховної роботи ЗНЗ старшокласники мали сформовану систему валеологічних знань про життя, доросле життя, валеологічний світогляд, мотивацію ведення ЗСЖ, диференціацію складових дорослого життя (соціальна, біологічна, статеві зрілість, репродуктивність, готовність до створення сім'ї, вміння контролювати власні почуття), навчилися створювати моделі безпечної сексуальної поведінки, що відповідають належності до дорослої людини, зрозуміли, що не є дорослими, а знаходяться лише на шляху до дорослості.

Отже, у процесі дослідницької роботи ми перевірили наявний показник сформованості валеологічного світогляду щодо власної оцінки необхідності ведення здорового, безпечного життя та усвідомлення готовності переходу старшокласників у доросле життя, проаналізували рівень валеологічних знань про доросле життя. Практично виявлено середній рівень готовності до дорослого життя. Більшість старшокласників вважають себе дорослими, проте не мають системних знань про нього. Разом з тим, вони стали відповідальніше ставитися до культури статевої поведінки, усвідомили необхідність планування власної сім'ї, кропіткої праці у процесі дорослішання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бучак Н.В. Вікова фізіологія та валеологія: навч. пос. для студентів спец. 6.070800 (Екологія) / Н.В. Бучак, М.Г. Макогончук, Е.Ф. Кучерук. – Рівне: РДГУ, 2003. – 90 с.
2. Валеологія в школі і вдома: посібник для батьків (пробне видання) / Т. Бойченко, Н. Колотій, А. Царенко, Ю. Жеребецький, Д. Голі, Р. Луцук. – К.: Логос, 1999. – 88 с.
3. Кириленко С.В. Соціально-педагогічні умови формування культури здоров'я старшокласників: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Світлана Володимирівна Кириленко; АПНУ; Ін-т пробл. виховання. – К., 2004. – 21 с.
4. Лукашук-Федик С.В. Репродуктивна культура особистості: навч. посібник / С.В. Лукашук-Федик. – Тернопіль: Астон, 2004. – 176 с.
5. Шевчук О.А. Валеологія. Розробки уроків для 5-7 класів: метод. посібник для вчителів та учнів / О.А. Шевчук. – Рівне: Ліста, 2001. – 200 с.
6. Шевчук О.А. Дія структури системи «здоров'я» на формування особистості дитини з шкільної лави через здоровий спосіб життя / О.А. Шевчук // Теорія та методика вивчення природничо-математичних і технічних

- дисциплін: зб. наук.-метод. праць. – Рівне, 2003. – Вип. 6. – С. 105-109.
7. Шевчук О.А. Основи здоров'я: конспекти уроків: 9 кл. / О.А. Шевчук. – К.: Шкільний світ, 2009. – 136 с.
8. Шевчук О.А. Формування системи валеологічних знань учнів основної школи у процесі навчання основ здоров'я: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Олена Анатоліївна Шевчук; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Харків, 2011. – 217 с.

REFERENCES

1. Buchak N.V. Vikova fiziologiya ta valeologiya: navch. pos. dlya studentiv special'nosti 6.070800 (Ekologiya) / N.V. Buchak, M.G. Makogonchuk, E.F. Kucheruk. – Rivne: RDGU, 2003. – 90 s.
2. Valeologiya v shkoli i vdoma: posibnyk dlya bat'kiv (probne vydannja) / T. Bojchenko, N. Kolotij, A. Czarenko, Yu. Zherebecz'kyj, D. Goli, R. Lucyuk. – K.: Logos, 1999. – 88 s.
3. Kyrylenko S.V. Social'no-pedagogichni umovy formuvannja kul'tury zdorov'ja starshoklasnykiv: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.07 / Svitlana Volodymyrivna Kyrylenko; APN Ukrayiny; In-t probl. vuxovannja. – K., 2004. – 21 s.
4. Lukashhuk-Fedyk S.V. Reproduktyvna kul'tura osobystosti: navchal'nyj posibnyk / S.V. Lukashhuk-Fedyk. – Ternopil : Aston, 2004. – 176 s.
5. Shevchuk O.A. Valeologiya. Rozrobky urokiv dlya 5-7 klasiv: metod. posibnyk dlya vchyteliv ta uchniv / O.A. Shevchuk. – Rivne: Lista, 2001. – 200 s.
6. Shevchuk O. A. Dija struktury systemy «zdorov'ja» na formuvannja osobystosti dytyny z shkil'noyi lavy cherez zdorovyj sposib zhyttja / O.A. Shevchuk // Teoriya ta metodyka vyvchennja pryrodnycho-matematychnyx i texnichnyx dyscyplin: zb. nauk.-metod. pracz`. – Rivne, 2003. – Vyp. 6. – S. 105-109.
7. Shevchuk O.A. Osnovy zdorov'ja: konspekty urokiv: 9 kl. / O.A. Shevchuk. – K.: Shkil'nyj svit. 2009. – 136 s.
8. Shevchuk O.A. Formuvannya systemy valeologichnyx znan' uchniv osnovnoi` shkoly u procesi navchannja osnov zdorov'ja: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02 / Olena Anatolii`vna Shevchuk; Rivnen. derzh. gumanit. un-t. – Harkiv, 2011. – 217 s.

Е.А. ШЕВЧУК. ФОРМИРОВАНИЕ ВАЛЕОЛОГИЧЕСКОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКОВ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНО ОСОЗНАНИЯ СУЩНОСТИ ВЗРОСЛОЙ ЖИЗНИ

В статье определен уровень осведомленности старшеклассников общего учебного заведения относительно вопросов планирования семьи, наличия ответственности за собственные поступки. Выявлен уровень готовности старшеклассников к переходу во взрослую жизнь. Проверен имеющийся показатель сформированности валеологического мировоззрения старшеклассников относительно собственной оценки необходимости ведения здоровой, безопасной жизни и проанализирован уровень валеологических знаний о сущности взрослой жизни.

Ключевые слова: валеологическое мировоззрение, старшеклассники, взрослая жизнь, планирование семьи.

O.A. SHEVCHUK. THE FORMATION OF VALEOLOGICAL OUTLOOK IN SENIOR PUPILS OF GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTION IN ACCORDANCE TO THEIR AWARENESS OF THE ESSENCE OF ADULT LIFE

The article defines the level of awareness of senior pupils of the general academic institution regarding family planning issues, the responsibility for their own actions. The level of readiness of senior pupils for the transition to adulthood is revealed. The indicator of the formation of the valeological outlook of senior pupils regarding their own assessment of the necessity of conducting a healthy, safe life is checked and the level of valeological knowledge about the essence of adult life is analysed.

Key words: valeological outlook, senior pupils, adult life, family planning.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф., дійсн. член АНВШ України А.С. Дем'янчук.

Одержано редакцією 11.05.2017 р.

УДК: 373

О.Р. ПЛИСЮК

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ З ВРАХУВАННЯМ РІЗНИЦІ В ТЕМПІ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ ПІД ЧАС САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ

У статті розкриваються методичні аспекти диференційованого навчання математики в старшій школі з урахуванням різниці в темпі засвоєння знань під час самостійної роботи учнів. Визначення темпу засвоєння матеріалу створює основу для побудови відповідної технології навчання і цим самим розширює можливості в організації самостійної роботи учнів старшої школи з використанням внутрішньої диференціації у процесі навчання. Представлено методичні аспекти диференційованого навчання математики в старшій школі під час виконання самостійної роботи учнів як засобу реалізації взаємозв'язку диференційованих та недиференційованих форм навчальної діяльності.

Ключові слова: самостійна робота учнів, темп засвоєння матеріалу, внутрішня диференціація, методичні аспекти.

Самостійна робота учнів є одним з традиційних методів навчання математики; як форма діяльності учнів, при якій від кожного учня очікується виконання завдання без допомоги вчителя або за його мінімальної допомоги учням з низьким темпом засвоєння знань. Тому самостійна робота найчастіше порівнюється з індивідуальною формою діяльності учнів та використовується, в основному, на етапі виконання вправ контролюючого й тренувального характеру. Практика показує, що врахування інтелектуальних можливостей учнів, впровадження

© О.Р. Плисюк, 2017

ЗМІСТ

Павелків Р.В. Проблема розуміння та утвердження цінності особистості сучасним педагогом.	3
Малафійк І.В. Суб'єктивність як якість сучасної освіти.	6
Руденко В.М. Зміст вищої освіти як предмет педагогічного проектування в контексті культури.	11
Беленька Г.В. Формування фахової компетентності майбутніх педагогів під час навчання в університеті.	15
Лінник О.О. Закономірності та принципи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу в умовах вищого навчального закладу.	19
Пелех Ю.В., Непеляк М.С. Глобалізаційний вимір сучасного вищого навчального закладу: інноваційний погляд.	22
Волинець К.І. Людський капітал як фактор інноваційного розвитку вищого навчального закладу.	25
Оксенюк О.В. Науковий парк у системі освітологічної підготовки фахівців.	29
Мищенко Т.О., Стадник Н.В. Студентоцентричне навчання як вектор розвитку гуманітарної парадигми освіти.	32
Петрук Л.П. Теоретико-методичні основи організації самостійної роботи студентів в умовах реформування вищої освіти в Україні.	37
Сяська І.О. Впровадження системи екологічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах на засадах сталого розвитку.	40
Гнедко Н.М. Технології віртуальної та доповненої реальності в освітньому середовищі вищого навчального закладу.	44
Булгаков В.П. Теоретико-методологічні засади педагогічної творчості та майстерності в умовах інформаційного суспільства.	48
Серковска-Монка Ядвіга Що нейронаука може внести до дидактики?.	51
Карпенчук С.Г. А якщо звернутися до «Пампедії»	55
Белова С.А. Педагогіка співробітництва у практиці експериментальних Бременських шкіл 20-х рр. XX ст.	60
Галатюк М.Ю. Цикл навчального пізнання – основа моделювання навчально-пізнавальної діяльності учнів з природничих предметів.	64
Останчук М.В. Методика теоретичного вивчення теми з фізики «Світловий потік і фотометричні величини» в класах природничо-математичного профілю.	67
Мороз Л.В., Трофімчук В.М., Василькевич С.С. Використання методу портфоліо в практиці навчання іноземної мови.	71
Шевчук О.А. Формування валеологічного світогляду старшокласників загальноосвітнього навчального закладу щодо усвідомлення сутності дорослого життя.	75
Плисюк О.Р. Методичні аспекти диференційованого навчання математики в старшій школі з врахуванням різниці в темпі засвоєння знань під час самостійної роботи учнів.	77
Галатюк Т.Ю. Формування методологічної культури старшокласників на основі діяльнісного підходу до вивчення природничих предметів.	82
Совгар О.М. Захист українського шкільництва в діяльності культурно-освітніх товариств Галичини кінця XIX – початку XX століття.	86
Дубич К.В., Данилюк К.В. Соціальний педагог в організації інклюзивного навчального процесу дітей з обмеженими фізичними можливостями.	89
Ставожинська-Гжондел Марія Багатокультурний діалог в контексті дитячої міграції як виклик сучасній школі.	92
Нечипорук Л.І. Проблема ресоціалізації дітей із сімей вимушених переселенців.	96
Лукашевич Роланд Педагогічні й етичні аспекти дослідження безпритульних методом спостереження з неявною участю.	99
Павелків В.Р. Формування деструктивної поведінки підлітків як наслідок десоціалізації.	103
Бриндіков Ю.Л. Реабілітація як сфера професійної діяльності майбутніх фахівців соціальної сфери.	106
Слозанська Г.І. Підготовка майбутніх соціальних працівників до застосування «casework» як методу соціальної роботи в територіальній громаді.	111
Левчук І.Б. Рефлексійний вплив соціально-психологічного театру в профілактично-корекційній роботі соціального педагога.	114
Лехолетова М.М. Формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у навчально-дослідницькій діяльності.	118
Косарєва О.І. Діагностика рівня розвитку соціальної компетентності як комплексної характеристики особистості майбутнього педагога.	122
Марчук Г.В. Дошкільний навчальний заклад як центр формування соціального досвіду старших дошкільників.	125
Найда Р.Г. Педагогічне проектування становлення самооцінки дошкільника в умовах освітнього середовища дошкільного закладу.	129
Конончук Д.І. Соціально-педагогічна підтримка у формуванні безпечної поведінки підлітків у оздоровчих таборах.	132
Катеринюк В.І. АРТ-терапевтичні вправи та техніки у контексті попередження девіацій у дітей та підлітків. ...	136
Кононко О.Л. Готовність майбутнього педагога до формування у дошкільників цілісної наукової картини світу.	139

Мирончук Н.М. Моделювання ситуацій самоорганізації у контекстній підготовці майбутніх викладачів вищої школи.	145
Дзюбишина Н.Б. Компетентнісний підхід у процесі підготовки майбутніх хореографів.	149
Волинець Ю.О. Стаднік Н.В. Формування професійно-дослідницької компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти.	153
Маліновська Н.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування мовленнєвої компетенції у дітей дошкільного віку.	157
Романенко Л.В., Романенко К.А. Підготовка майбутнього вчителя до формування алгоритмічної компетентності молодших школярів як наукова проблема.	160
Косарева Г.М. Діагностика сформованості когнітивного компонента толерантного ставлення до дітей з особливими потребами у майбутніх вихователів.	163
Козачук М.В. Формування професійної компетентності логопеда в умовах інклюзивної освіти.	167
Калаур С.М. Використання проблемних ситуацій та завдань під час формування у майбутніх фахівців соціальної сфери готовності до розв'язування професійних конфліктів.	171
Коваленко О.В. Управлінські ситуації як засіб підготовки організаторів дошкільної освіти до професійної діяльності.	175
Грицай Н.Б. Дидактика біології як базова дисципліна у методичній підготовці майбутніх учителів біології: європейський та український контекст.	180
Чувасова Н.О. Проблемно-креативні ситуації в структуруванні змісту природничих дисциплін як засіб розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хімії та біології.	184
Хміль Н.А. Зміст і структура професійної готовності майбутніх учителів до використання хмарних технологій у навчально-виховному процесі.	189
Павлюк Н.П. Ділове спілкування як основа комунікативної культури студентів, викладачів у вищих навчальних закладах.	193
Джеджер К.В. Дефініції «Ділове спілкування», «Професійне спілкування», «Професійне ділове спілкування» у термінологічному тезаурусі стосовно комунікативної підготовки студентів.	197
Степанова О.І. Компетентісно-орієнтований підхід при викладанні культури мовлення майбутнім вихователям дошкільних навчальних закладів у контексті гуманізації освітнього процесу вищів.	201
Козлюк О.А. Стан підготовки майбутніх вихователів до формування гуманістичної спрямованості спілкування дошкільників.	205
Падалка О.І. Когнітивний компонент у структурі пріоритетних педагогічних цінностей майбутніх вихователів.	208
Федорова Н.В. Формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки.	211
Янцур М.С. Гуманістичний аспект професіологічної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.	215
Галатюк Ю.М. Формування готовності майбутніх учителів фізики до проектування та організації творчої навчально-пізнавальної діяльності.	222
Горонаха Н.М. Організація педагогічної практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта»: компетентнісний аспект.	225
Мельничук О.В. Педагогічні здібності викладача вищого навчального закладу.	230
Павелків К.М. Професійна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови: сутність, зміст, структура.	232
Мосейчук Ю.Ю. Психолого-педагогічні підходи до педагогічного проектування професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури з високим рівнем культури здоров'я.	236
Ващенко О.М. Методологічні засади підготовки майбутнього вчителя до використання здоров'язбережувальних освітніх технологій в навчально-виховному процесі початкової школи.	240
Мондич О.В. Методика формування предметної компетентності майбутніх учителів початкових класів з анатомії та фізіології людини.	244
Конончук О.А. Компетентнісна складова у професійній підготовці фахівців дошкільної освіти як умова попередження агресивної поведінки дошкільників.	247
Руденко Н.М. Формування конфліктологічної культури студентів на заняттях спецкурсу «Конфлікти в дитячому віці».	252
Володько Т.К. Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя початкової школи засобами виставкової діяльності.	255
Тюска В.Б. Самореалізація майбутнього педагога – організатора дозвілля у клубній діяльності.	258
Ваколюк А.М., Дутчак В.В. Вплив фізичної культури на формування всебічно розвинутої особистості.	262
Юрчук О.І. Педагогічні умови підготовки студентів до здійснення рухового режиму в дошкільних навчальних закладах.	265
Войтович О.В. Сутність емоційної саморегуляції вихователя дошкільного закладу.	269
Осипчук О.П. Педагогічні умови формування моральної поведінки у молодших школярів.	272
Дуброва А.С. Тенденції професійної підготовки вчителя іноземної мови в контексті європейських вимог.	275
Станіславчук Н.І. Формування етичної компетентності студентів у вищій школі.	278
Луцик Г.О. Готовність майбутніх психологів до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки як теоретична проблема.	280

Горохівська Т.М. Структура професійно-педагогічної компетентності викладача: теоретичний аналіз.	284
Воронцова І.В. MIND MAP як засіб підвищення ефективності графічної підготовки студентів технічних коледжів.	288
Сушенцева Л.Л. Інтегровані предметні навчальні комплекси як основа формування професійної мобільності педагога професійного навчання машинобудівного профілю.	291
Давидович В.О., Томаш В.В. Сучасні підходи в організації групової та індивідуальної навчальної діяльності учнів професійно-технічних навчальних закладів на заняттях з машинобудівельних дисциплін.	296
Дичківська І.М. Теоретичне обґрунтування змісту рефлексивного компонента готовності до інноваційної діяльності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.	300
Яницур Л.А. Інноваційно-пошукова робота педагога з методики образотворчої діяльності на різних етапах раннього і дошкільного дитинства.	303
Вертугіна В.М., Пугач А.Ю. Формування просторових уявлень у дітей п'ятого року життя (на матеріалі об'єктів екологічної стежини).	306
Глінчук Ю.О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до запобігання учнівського травматизму.	309
Павлюк Т.О. Використання елементів народної математики в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.	313
Семеняко Ю.Б. Емпіричне дослідження виховання культури споживання медіа-продукції у дітей старшого дошкільного віку в сім'ї.	316
Романюк А.А. Реалізація вчителями початкових класів принципу наочності в освітньому процесі початкової школи.	320
Артемова Ю.І. Методичні основи навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	323
Відомості про авторів.	327